

ІНСТИТУТ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ

КАФЕДРА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. першого заступника
начальника Інституту
майор внутрішньої служби
_____ Н.С. Калашник
_____._____2017 рік

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ ЗПІ 1.3.11

за спеціальністю 053 «Психологія»

факультет психологічний

Київ – 2017 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «Педагогічна психологія» складена для здобувачів вищої освіти відповідно до програми підготовки фахівців за спеціальністю 053 «Психологія» ступеня вищої освіти бакалавра, за денною формою навчання.

Розробник: Чичуга Марина Михайлівна, викладач кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри практичної психології

Протокол від ____ . ____ .2017 року № ____

Професор кафедри практичної психології

_____ Ю.Ю. Бойко-Бузиль

Схвалено науково-методичною радою Інституту кримінально-виконавчої служби

Протокол від ____ . ____ .2017 року № ____

Голова науково-методичної ради _____ Н. С. Калашник

1. Програма навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Педагогічна психологія» є психологічні закономірності процесу спрямованої соціалізації, тобто перетворювання біологічної істоти в людську особистість у соціальному, спеціально організованому суспільстві..

Міждисциплінарні зв'язки

Забезпечуючі дисципліни: загальна психологія, історія психології, соціальна психологія, експериментальна психологія, педагогіка, вікова психологія.

Забезпечувані дисципліни: пенітенціарна педагогіка, психологія девіантної поведінки, методика викладання психології, професійно-психологічна підготовка.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні в майбутніх фахівців уявлень про психологічні закономірності, характеристики, етапи, умови і критерії успішного протікання процесів засвоєння учнями та здобувачами вищої освіти знань, моральних норм та принципів, формуванні їхнього світогляду та переконань.

Завданнями вивчення дисципліни є:

1. Ознайомити здобувачів ступеня вищої освіти з основами поняттями, принципами, концепціями педагогічної психології.
2. Розкрити психологічні закономірності процесу навчання, виховання і самовиховання.
3. Проаналізувати особливості педагогічної діяльності і особистості педагога, як організатора навчально-виховного процесу.
4. Сформувані у здобувачів вищої освіти уміння та навички використовувати набуті знання у практичній діяльності.

Мова навчання: українська мова.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у викладача кафедри практичної психології Чичуги Марини Михайлівни, яка безпосередньо проводить заняття, або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою mchych@ukr.net.

Структура навчальної дисципліни

Розділ 1. *Методологічні основи педагогічної психології*

Тема 1. *Педагогічна психологія як психологічна дисципліна*

Місце педагогічної психології в системі психологічних наук. Основні проблеми педагогічної психології. Предмет та завдання педагогічної психології. Система категорій педагогічної психології. Методологічні принципи педагогічної психології. Методи педагогічної психології. Організаційні методи. Емпіричні методи. Методи статистичної обробки даних. Інтерпретаційні методи. Сучасний стан розвитку досліджень у сфері педагогічної психології. Історія становлення педагогічної психології. Етапи розвитку педагогічної психології як науки.

Тема 2. *Основні типи навчання та їх психологічні моделі*

Навчання й психічний розвиток. Зміст та сутність категорії навчання. Основні лінії психічного розвитку в процесі навчання. Типи навчання. Інформаційно-повідомляючий тип навчального процесу. Пояснювально-ілюстративний тип навчального процесу. Проблемно-евристичний тип. Дослідницький та проектний типи. Психологічні моделі навчання. Модель першого типу – традиційне навчання. Модель другого типу – вільне навчання. Модель третього типу – проблемне навчання.

Розділ 2. Психологія навчальної та виховної діяльності

Тема 1. Компоненти навчальної діяльності

Рівневий аналіз навчальної діяльності. Покомпонентний аналіз навчальної діяльності. Мотиваційний компонент навчальної діяльності. Орієнтовний компонент. Виконавський компонент. Рефлексивно-оцінковий компонент. Змістовний компонент. Вікова динаміка формування компонентів навчальної діяльності.

Тема 2. Здібності в навчальній діяльності. Самоосвітня діяльність.

Навчальність та її структура. Поняття навчальності. Основні компоненти навчальності. Складники навчальності. Вікові особливості навчальності та їх діагностика. Типи навчальності. Рівні розвитку здібностей до навчання. Психологічні причини невстигання. Способи психодіагностики й корекції неуспішності навчання. Сутність і рівні розвитку самоосвітньої діяльності. Основні напрями педагогічного забезпечування розвитку самоосвіти.

Тема 3. Психологічні основи виховання.

Психологічна сутність виховання. Загальна характеристика процесу виховання. Види та форми виховних впливів. Психологія морального виховання особистості. Психологічні питання виховання характеру: психологічний підхід до формування про соціальної спрямованості особистості; психологічні аспекти формування довільності людини. Психологія сімейного виховання.

Розділ 3. Психологія педагогічної діяльності

Тема 6. Психологічний аналіз професійної компетентності педагога.

Психологія педагогічної діяльності. Структура педагогічної діяльності. Рівні педагогічної діяльності. Психологічна характеристика основних компонентів педагогічної діяльності. Психологічний аналіз педагогічного спілкування. Особистість педагога як предмет психологічного дослідження. Професія педагога та педагогічні здібності. Спрямованість особистості педагога та типи педагогів. Мотивація та продуктивність педагогічної діяльності. Педагогічна майстерність та шляхи її розвитку.

Тема 7. Психологічна служба в системі освіти

Основні напрямки роботи психолога в галузі освіти. Предмет та завдання психологічної служби. Специфіка роботи психолога в закладах середньої та вищої освіти. Планування роботи шкільного психолога за основними напрямками його діяльності.

навчальній діяльності. Самоосвітня діяльність.	8	2	2	2	2					
Тема 3. Психологічні основи виховання	10	2	2	2	4					
	28	6	6	6	8					
Розділ 3. Психологія педагогічної діяльності										
Тема 1. Психологічний аналіз професійної компетентності педагога	8	2	2	2	2					
Тема 2. Психологічна служба в системі освіти	8	2	2	2	2					
Всього за розділом 2	16	4	4	4	4					
Залік										
Усього годин	60	14	14	12	20					

4. Плани семінарських та практичних занять

Розділ 1. Методологічні основи педагогічної психології

Тема 1. Педагогічна психологія як психологічна дисципліна

Питання до семінарського заняття:

1. Предмет та завдання педагогічної психології.
2. Принципи педагогічної психології.
3. Методи педагогічної психології.
4. Історія становлення педагогічної психології.

Тема 2. Основні типи навчання та їх психологічні моделі

Питання до семінарського заняття:

1. Навчання й психічний розвиток.
2. Типи навчання.
3. Психологічні моделі навчання.

Завдання до практичного заняття:

1. Проаналізувати психологічні моделі основних типів навчання, які діють у закладах середньої освіти.
2. Розкрити психологічну суть моделі вільного навчання.
3. Розкрити суть моделі проблемного навчання.

Розділ 2. Психологія навчальної та виховної діяльності

Тема 1. Компоненти навчальної діяльності

Питання до семінарського заняття:

1. Мотиваційний компонент навчальної діяльності.
2. Орієнтовний та виконавський компоненти навчальної діяльності.
3. Рефлексивно-оціночний компонент навчальної діяльності.
4. Змістовий компонент навчальної діяльності.
5. Вікова динаміка формування компонентів навчальної діяльності.

Завдання до практичного заняття:

1. Визначити психолого-педагогічні умови формування мотиваційного компоненту навчальної діяльності.
2. Охарактеризувати орієнтовний компонент діяльності. Пояснити роль

орієнтування у розвитку психіки дитини.

3. Охарактеризувати види самоконтролю і самооцінки в навчальній діяльності.

Тема 2. Здібності в навчальній діяльності. Самоосвітня діяльність.

Питання до семінарського заняття:

1. Поняття навчальності та її структура.
2. Вікові особливості навчальності та їх діагностика.
3. Типи навчальності.
4. Сутність і рівні самоосвітньої діяльності.
5. Основні напрями педагогічного забезпечування самоосвіти.

Завдання до практичного заняття:

1. Відтворити психологічні умови навчання дітей з різними здібностями до навчання.
2. Систематизувати власні психолого-педагогічні знання про причини неуспішності навчання. Вказати основні джерела й напрями психолого-педагогічної активності дорослих по розвитку повноцінної самоосвітньої діяльності учнів.

Тема 3. Психологічні основи виховання

Питання до семінарського заняття:

1. Психологічний смисл виховання.
2. Види та форми виховних впливів.
3. Психологія морального виховання особистості.
4. Психологія виховання характеру.
5. Соціально-психологічні особливості сімейного виховного впливу.

Завдання до практичного заняття:

1. Узагальнити психолого-педагогічну проблематику виховання характеру дитини.
2. Дати характеристику основним групам методів самовиховання, які Вам відомі.
3. Сформулювати власні правила виховання дитини.

Розділ 3. Психологія педагогічної діяльності

Тема 1. Психологічний аналіз професійної компетентності педагога

Питання до семінарського заняття:

1. Специфіка й структура педагогічної діяльності.
2. Психологічний аналіз педагогічного спілкування.
3. Особистість педагога як предмет психологічного дослідження.

Завдання до практичного заняття:

1. Провести порівняльний аналіз ефективних і неефективних прийомів заохочування.
2. Проаналізуйте теорію педагогічної майстерності І.А. Зязюна. Пояснити, які здібності домінують у діяльності педагога-майстра. Обґрунтувати, які фактори є основними для прогнозу його професійного становлення.

Тема 2. Психологічна служба в системі освіти

Питання до семінарського заняття:

1. Предмет і завдання психологічної служби.

2. Основні напрями роботи психолога освіти.

Завдання до практичного заняття:

1. Описати структуру й психологічний інструментарій діагностики готовності дитини до шкільного навчання.
2. Відтворити специфіку діагностичних і професійно консультативних заходів психолога освіти.

5. Завдання самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів передбачає підготовку рефератів та інформаційних повідомлень; роботу з конспектами, методичними розробками, підручниками, посібниками, періодичною та монографічною науковою літературою з веденням записів або конспектуванням необхідного матеріалу; складання словника навчальної дисципліни; розробку тестових завдань та мультимедійних презентацій з тем навчальної дисципліни.

Теми реферативних та інформаційних повідомлень:

1. Історичні методи та форми організації навчання.
2. Напрямки розвитку сучасного навчання.
3. Зарубіжні концепції учіння.
4. Вітчизняні теорії учіння.
5. Теорія цілеспрямованої навчальної діяльності.
6. Акцентуації характеру як причина важковиховуваності.
7. Основні проблеми шкільної соціальної дезадаптації.
8. Методи психокорекції важковиховуваних учнів.
9. Психологічний підхід до формування про соціальної спрямованості особистості.
10. Психологічні аспекти виховання довільності людини.

6. Індивідуальні завдання:

Індивідуальні завдання не передбачені навчальним планом.

7. Методи навчання та контролю

На лекціях, семінарських та практичних заняттях використовуються наступні методи навчання: словесні методи (розповідь, пояснення, бесіда, діалог, інструктаж); інноваційні методи (ділові ігри, метод презентацій, робота в групах, кейс метод, мозковий штурм, коло ідей, метод проєктів); наочні методи (ілюстрація, демонстрація, спостереження); практичні методи (вправи, практична робота, рольова гра, виконання діагностичного інструментарію); навчальна робота під керівництвом викладача (самостійна робота, написання рефератів, самостійні письмові роботи, контрольні роботи, підготовка тестів).

Перевірка глибини засвоєння знань, рівня сформованості навичок та умінь здобувачів відбувається у формі поточного, рубіжного та підсумкового видів контролю. Поточний контроль здійснюється на кожному занятті в межах розділу, має навчальний характер, може проводитися в формі опитування, колоквиуму, виконання практичних та тестових завдань. Рубіжний контроль здійснюється з метою перевірки рівня засвоєння матеріалу розділів. Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену після закінчення

вивчення навчальної дисципліни.

8. Орієнтовний перелік питань для підсумкового контролю

1. Місце педагогічної психології в системі психологічних наук.
2. Основні проблеми педагогічної психології.
3. Предмет та завдання педагогічної психології.
4. Система категорій педагогічної психології.
5. Організаційні методи педагогічної психології.
6. Емпіричні методи педагогічної психології.
7. Методи статистичної обробки даних.
8. Інтерпретаційні методи педагогічної психології.
9. Сучасний стан розвитку досліджень у сфері педагогічної психології.
10. Історія становлення педагогічної психології. Етапи розвитку педагогічної психології як науки.
11. Історичні методи та форми організації навчання.
12. Зміст та сутність категорії навчання.
13. Основні лінії психічного розвитку в процесі навчання.
14. Інформаційно-повідомляючий тип навчального процесу.
15. Пояснювально-ілюстративний тип навчального процесу.
16. Проблемно-евристичний тип навчального процесу.
17. Дослідницький та проектний типи навчального процесу.
18. Модель традиційне навчання.
19. Модель вільне навчання.
20. Модель проблемне навчання.
21. Мотиваційний компонент навчальної діяльності.
22. Орієнтовний компонент навчальної діяльності.
23. Виконавський компонент навчальної діяльності.
24. Рефлексивно-оціночний компонент навчальної діяльності.
25. Змістовний компонент навчальної діяльності.
26. Вікова динаміка формування компонентів навчальної діяльності.
27. Поняття навчальності.
28. Основні компоненти навчальності.
29. Складники навчальності.
30. Вікові особливості навчальності та їх діагностика.
31. Типи навчальності.
32. Рівні розвитку здібностей до навчання.
33. Психологічні причини невстигання.
34. Способи психодіагностики й корекції неуспішності навчання.
35. Сутність і рівні розвитку самоосвітньої діяльності.
36. Основні напрями педагогічного забезпечування розвитку самоосвіти.
37. Психологічний смисл виховання.
38. Загальна характеристика процесу виховання.
39. Види та форми виховних впливів.
40. Психологія морального виховання особистості.
41. Психологічний підхід до формування про соціальної спрямованості

особистості.

42. Психологічні аспекти формування довільності людини.
43. Акцентуації характеру як причина важковиховуваності.
44. Основні проблеми шкільної соціальної дезадаптації.
45. Методи психокорекції важковиховуваних учнів.
46. Психологія сімейного виховання.
47. Психологія педагогічної діяльності.
48. Структура педагогічної діяльності.
49. Рівні педагогічної діяльності.
50. Психологічна характеристика основних компонентів педагогічної діяльності.
51. Психологічний аналіз педагогічного спілкування.
52. Особистість педагога як предмет психологічного дослідження.
53. Спрямованість особистості педагога та типи педагогів.
54. Мотивація та продуктивність педагогічної діяльності.
55. Педагогічна майстерність та шляхи її розвитку.
56. Основні напрямки роботи психолога в галузі освіти.
57. Предмет та завдання психологічної служби.
58. Специфіка роботи психолога в закладах середньої освіти.
59. Специфіка роботи психолога в закладах вищої освіти.
60. Планування роботи шкільного психолога за основними напрямками його діяльності.

9. Рейтингова система оцінювання результатів навчання.

Результати всіх видів виконаних здобувачами ступеня вищої освіти робіт оцінюються за 100-бальною шкалою. Поточне оцінювання, як правило, здійснюється під час семінарських та практичних занять за національною шкалою. Результати поточного оцінювання при проведенні модульного контролю конвертуються в бали за 100-бальною шкалою і враховуються при виставленні підсумкової оцінки. Підсумковий контроль з дисципліни виставляється як сума оцінок з усіх модулів цієї навчальної дисципліни та обраховується як середнє арифметичне складових залікових модулів. Кафедра може приймати рішення щодо звільнення курсанта від складання екзамену і зарахування йому визначеної суми балів та традиційної оцінки в якості підсумкової оцінки.

Аудиторна робота (поточне накопичення балів)						Підсумковий контроль екзамен	Підсумкова кількість балів	
Мах 60 %								
Розділ 1		Розділ 2			Розділ 3.		Мах 40 %	Мах 100 %
Т 1.	Т 2.	Т 1.	Т2.	Т3.	Т 1.	Т2.		
10	10	6	6	8	10	10		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в	Оцінка за національною	Оцінка за шкалою ECTS
----------	------------------------	-----------------------

балах	шкалою	Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

10. Рекомендована література:

Основна

1. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навч. посіб. Київ, 2005. 400 с.
2. Волков Б.С. Психологія подростка. СПб., 2010.
3. Гамезо М.В., Петрова Е.А., Орлова Л.М. Возрастная и педагогическая психология: Учеб. пособие для студентов всех специальностей педагогических вузов. Москва. Педагогическое общество России, 2003. 512 с.
4. Забродський М.М. Педагогічна психологія: Курс лекцій. Київ, МАУП, 2000.
5. Зимняя И.А. Педагогическая психология. Учебник для вузов. Москва, 2000.
6. Овчарова Р.В. Справочная книга школьного психолога. Москва, 2003.
7. Поліщук В.М. Вікова і педагогічна психологія: навч. посіб. для студ. ВНЗ. Глухівський держ. педагогічний ун-т. Суми. Університетська книга, 2007. 330 с.
8. Сергєєнкова О.П. Педагогічна психологія. Навч.посіб. Київ. ЦУЛ, 2012. 168 с.
9. Скрипченко О. В., Долинська Л. В., Огороднійчук З. В. Вікова та педагогічна психологія : Реком. МОНУ як навч. посібник для студ. ВНЗ. 3-тє вид., випр. й доп. Київ, 2012. 400 с.
10. Столяренко А.М. Психология и педагогика: Учеб. пособие для вузов.- Москва: Юнити-Дайл, 2001. 23 с.
11. Столяренко Л.Д. Педагогическая психология. Ростов н /Д: “Феникс”, 2000.

Додаткова

1. Бал Г.А. Наукова спадщина Г.С.Костюка і засади досягнень з психології навчання. Актуальні проблеми психології: традиції і сучасність, т.1. Київ, 1993.
2. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання. Київ,1998.
3. Блонский П.П. Избранные педагогические произведения. Москва, 1973.
4. Брусенцова Т.Н. О психолого-педагогических принципах компьютерных системах обучения «Лого». Вопросы психологии. 1986. №2.
5. Виготский Л.С. Педагогическая психология. Москва, 1991.
6. Волков Б.С. Психология подростка. СПб.: Питер, 2010.
7. Гаврилина Л.К., Бызова В.М. Кризисы взрослой жизни. Моменты роста. Москва, 2010.

8. Маркова А.К. Формирование мотивации учения. Москва,1990.
9. Петрусинский В.В., Розанова Е.Г. Психотехнические игры и упражнения. Техники игровой психокоррекции. Владос, 2010.
10. Психологічні аспекти гуманізації освіти. За ред. Г.О.Балла. Рівне, 1996.
11. Психологія життєвої кризи. Відп.ред. Т.М.Титаренко. Київ,1998.
12. Ремшмидт Х. Подростковый и юношеский возраст. Проблема становления личности. Москва,1994.
13. Темина С.Ю. Воспитание развивающейся личности. Воронеж, 2001. С.100-102.
14. Фоппель К. Как научить детей сотрудничать. Ч.1. Москва,1998. С.20 – 37.
15. Яновская М.Г. Эмоциональные аспекты нравственного воспитания. Москва,1986.

11. Інформаційні ресурси

1. http://pidruchniki.com/1566021237173/psihologiya/pedagogichna_psihologiya
2. <http://westudents.com.ua/glavy/78937-11-pedagogchna-psihologiya-yak-galuz-psihologchno-nauki.html>